

Texelse grondstoffen in krachtvoer

Herintroductie en voordelen van vlinderbloemigen

De teelt van peulvruchten (vlinderbloemigen) zoals erwten en veldbonen op Texel is na decennia van afwezigheid weer in opkomst. Dit wordt gestimuleerd door twee hoofdfactoren:

1. **Teelttechnische voordelen:** deze gewassen zijn uitstekende voorvruchten. Ze verbeteren de bodemstructuur en verhogen het stikstofleverend vermogen, wat gunstig is voor het vervolggewas (zoals (poot)aardappelen).
2. **Financiële stimulans:** de teelt van deze krachtvoervangers verhoogt de agrobiodiversiteit en is goed voor de akkervogels. Daarnaast wordt de teelt extra aantrekkelijk met de ondersteunende ANLb-vergoeding van ANLV de Lieuw Texel.

Uitdagingen en oplossingen in de verwerking

De lokaal geteelde, eiwitrijke erwten en bonen kunnen soja-producten in veevoer vervangen. Hoewel ze smakelijk zijn voor vee, is de verwerking complex:

- **Koeien:** Om verteerbaar te zijn, moeten erwten en veldbonen eerst geplet of gemalen worden voordat ze in de voermengwagen gaan.
- **Schapen:** Vanwege de arbeidsintensiviteit van het los bijvoeren in het voorjaar en het ontbrekende overzicht van de gevoerde nutriënten, heeft een kant-en-klare voerbrok de voorkeur. Door een langere vertering kunnen schapen wel de gehele erwten en granen verteren.

Pilot: sojavrij schapenbrok met Koenis

Mengvoerbedrijf Koenis in Opmeer heeft, in samenwerking met Texelse akkerbouwers en het Lerend Netwerk Texel van De Lieuw, een pilot uitgevoerd om een soja- en hiermee GMO-vrij schapenbrok te ontwikkelen met lokale grondstoffen. Koenis denkt graag mee met zijn (potentiële) klanten waardoor deze samenwerking mogelijk was.

Aanleiding

Op dit moment worden al ingrediënten gevoerd afkomstig van Texel, maar dit is veel extra werk door de verschillende voerstromen. Ook is er weinig tot geen zicht op de nutriëntenverhouding in dit los gevoerde schapenvoer. Daarom hebben we gekeken om de lokale ingrediënten mede te verwerken tot schapenbrok.

- **Doel:** De 30% sojaproducten (sojaschillen en -schroot) in het schapenvoer vervangen door lokale alternatieven om duurzaamheidswinst te boeken.
- **Resultaat:** Een proefbatch van **4.000 kg** schapenbrok werd geproduceerd met **10% groene erwt** en **15% gerst** van het eiland (totaal 25% lokale grondstof). Het maximale aandeel erwten is 25% vanwege anti-nutritionele factoren (ANF's). Met deze erwten en gerst is de soja in het schapenbrok vervangen waardoor deze ook GMO-vrij is.
- **Kosten en ervaring:** De meerprijs voor deze brok bedroeg circa **€3 per 100 kg** (een verhoging van ongeveer 8%). De schapenhouder bij wie de proefbatch van 4.000 kilo is geleverd viel op dat de lammeren het brok smakelijk vonden. Vergelijken met het

gangbaar gevoerde brok zag de schapenhouder geen verminderde groei bij zijn lammeren, mogelijk zelfs een betere groei. Dit biedt mogelijkheden voor een verdere vergelijking in de toekomst.

Potentie en toekomst

Uitgaande dat een lam vanaf de dracht, het spenen tot aan de slacht circa 55 kilo krachtvoer vreet, valt de totale meerprijs per lam mee. Zeker wanneer rekening wordt gehouden met een slachtgewicht van 14 kilo verkoopbaar vlees. Met deze berekening komt de meerprijs op 12 cent per kilo vlees. De potentie voor lokale afzet is groot gezien de hoeveelheid schapen en lammeren op Texel.

Voor een succesvol vervolg is het cruciaal dat de meerwaarde van het lokale brok op het eiland wordt erkend en gewaardeerd, zodat de extra kosten niet uitsluitend bij de schapenhouder liggen.

Een verdere samenwerking met Koenis is mogelijk na de oplevering van hun nieuwe fabriek op de Agriport, vanwege de logistieke beperkingen in de huidige fabriek.

Lokaal initiatief (erwtensoepp):

- Initiatief Dapper experimenteerde met Texelse erwten in erwtensoep met Texels lamsvlees. De beste erwten gingen naar de soep, de rest werd gevoerd aan schapen.
 - <https://www.youtube.com/watch?v=qGobNpbJ2Uo>